

Sygn. akt II UK 324/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku L. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

o przeliczenie kapitału początkowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 czerwca 2008 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 14 marca 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 14 marca 2007 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawczyni L. Z. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w J. z dnia 25 października 2005 r. oddalającego odwołanie

wnioskodawczyni od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 czerwca 2005 r. ustalającej kapitał początkowy bez uwzględnienia okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w byłym ZSRR w czasie od 1 października 1970 r. do 3 lipca 1991 r. z uwagi na nie udokumentowanie przez wnioskodawczynię statusu repatrianta.

Sąd drugiej instancji podzielił podstawy zaskarżonego wyroku. Ustalono, że wnioskodawczyni urodzona się [...] 1952 r. w D., wówczas na terytorium Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, jest narodowości polskiej, pracowała w placówkach pedagogicznych, opiekując się dziećmi polskiego pochodzenia. Deklarowała jawnie swoje polskie pochodzenie. Okres pracy na terenie Ukrainy od 1 października 1970 r. do 3 lipca 1991 r. został wnioskodawczyni zaliczony do ustalenia szczebla wynagrodzenia zasadniczego i awansowania do wyższego szczebla w uznaniu wkładu pracy wniesionego w dzieło kultywowania tradycji polskich na terenie Ukrainy. Okres ten został również zaliczony do stażu pracy dla celów uposażeniowych. Postanowieniem z dnia 27 listopada 1996 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał wnioskodawczyni obywatelstwo polskie na podstawie ustawy o obywatelstwie polskim. W dniu 12 listopada 2004 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek do Wojewody [...] o uznanie jej za repatrianta. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2004 r. postępowanie w tym przedmiocie zostało umorzone z powodu złożenia wniosku po upływie 12 – miesięcznego terminu przewidzianego w art. 41 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.); termin ten upłynął z dniem 31 grudnia 2001 r.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawczyni nie wykazała, że została uznana za repatrianta. Wobec tego, brak przesłanki pozwalającej zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), na zaliczenie spornego okresu do okresów składkowych.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do dezaktualizacji poglądu wyrażonego w uzasadnieniu uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 1995 r., W 16/94 (OTK 1995/1/24), o potrzebie szerszej wykładni pojęcia „repatrianta”, aniżeli wynikającego z przepisów

regulujących nabycie obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji. W ocenie Sądu drugiej instancji pogląd wyrażony w powyższej uchwale stracił na aktualności wraz ze zmianą stanu prawnego spowodowaną wejściem w życie (z dniem 1 stycznia 2001 r.) ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji. Pojęcie „repatriant”, „repatriacja” w stanie prawnym sprzed 1 stycznia 2001 r. rzeczywiście występowało wyłącznie w kontekście formy uzyskania obywatelstwa polskiego i posiłkowo – ustalenia okresów składkowych. Natomiast ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji określa nie tylko zasady nabycia obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji, ale i prawa repatrianta oraz zasady i tryb udzielania mu pomocy (art. 1 ust. 1 ustawy). Ustawa ta definiuje repatrianta jako osobę przybyłą do Polski na podstawie wizy wjazdowej w celu repatriacji i uzyskującego w ten sposób obywatelstwo polskie (art. 1 ust. 2) ale także w art. 41 określa warunki umożliwiające uznanie za repatriantów te osoby narodowości polskiej, które przed dniem wejścia w życie ustawy nabyły obywatelstwo polskie na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim. Ustawa ta w kompletny sposób określa prawne granice pojęcia repatriant – dotyczy bowiem zarówno osób repatriowanych po dniu 1 stycznia 2001 r. jak i osób, które przed tą datą nabyły obywatelstwo polskie (tak jak wnioskodawczynie). Zawarte w art. 1 i w art. 41 ustawy o repatriacji definicje stanowią wykładnię autentyczną pojęcia „repatriant”, dokonaną przez ustawodawcę również z uwzględnieniem poglądu wyraźnego w powołanej wyżej uchwale Trybunału Konstytucyjnego i w związku z tym nie jest możliwa inna wykładnia tego pojęcia.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy o repatriacji osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy nabyła obywatelstwo polskie na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353), może być uznana za repatrianta, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) złoży w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wniosek o uznanie za repatrianta do wojewody właściwego ze względu na miejsce zamieszkania;
- 2) była w dniu uzyskania zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem Związku Socjalistycznych

Republik Radzieckich lub jednego z państw powstałych po jego rozpadzie;

- 3) jest polskiego pochodzenia.

Według Sądu drugiej instancji jedynie kumulatywne spełnienie powyższych przesłanek dawało możliwość uznania wnioskodawczynie za repatrianta. Tymczasem wnioskodawczynie nie spełniła przesłanki określonej w art. 41 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy – nie złożyła w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wniosku o uznanie za repatrianta.

W skardze kasacyjnej wniesionej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego skarżąca wnioskodawczynie wniosła o:

- 1) wystąpienie – w przypadku powzięcia przez Sąd Najwyższy wątpliwości w zakresie zgodności z Konstytucją RP przepisów wskazanych w pkt 2 zarzutów skargi – do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym o zbadanie czy art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.) w zakresie, w jakim przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych oraz ich wysokości osobie, o której mowa w art. 41 ust. 1 ustawy o repatriacji, zamykają tej osobie możliwość wykazania statusu repatrianta przed sądem powszechnym w sprawach wymienionych w tymże przepisie oraz zamykają tej osobie w przypadku niezłożenia wniosku o uznanie za repatrianta w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o repatriacji możliwość uznania jako składkowych okresów pracy w byłym ZSRR lub republikach powstałych po jego rozpadzie są niezgodne z art. 2, art. 32 ust. 1 oraz z art. 67 Konstytucji RP, ewentualnie, jeżeli Sąd Najwyższy uzna za dopuszczalne samodzielne badanie konstytucyjności powołanych przepisów o ich ocenę w aspekcie zgodności z Konstytucją RP i wydanie w sprawie merytorycznego

- rozstrzygnięcia;
- 2) w przypadku stwierdzenia, że kwestionowane przepisy są niezgodne z Konstytucją RP, o zmianę zaskarżonego wyroku przez nakazanie organowi rentowemu przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu pracy wnioskodawczynie w byłym ZSRR, a także o przyznanie od strony pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje.

Skarga kasacyjna została oparta na dwóch podstawach. W ramach podstawy dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego skarżąca zarzuciła naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 42 ust. 1 i w związku z art. 41 ust. 4 w związku z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji wskutek zastosowania niekonstytucyjnych przepisów, a w konsekwencji naruszenie przepisu art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegające na wadliwym przeliczeniu skarżącej kapitału początkowego.

W ramach podstawy naruszenia przepisów prawa procesowego skarżąca zarzuciła:

- naruszenie prawa procesowego wyrażonego w art. 193 Konstytucji RP w związku z art. 8 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP przez niewystąpienie przez Sądy obu instancji do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym w zakresie konstytucyjności art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy emerytalnej w związku z art. 42 ust. 1 w związku z art. 41 ust. 4 w związku z art. 16 ust. 4 ustawy o repatriacji, a w konsekwencji wydanie rozstrzygnięcia w oparciu o niekonstytucyjne przepisy;
- naruszenie prawa procesowego wyrażonego w art. 8 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP przez oparcie zaskarżonego

rozstrzygnięcia na niekonstytucyjnych przepisach.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżąca stwierdziła, że sąd powszechny nie posiada kompetencji w zakresie pośredniego orzekania o zgodności z Konstytucją przepisów prawa. Kompetencję taką posiada, stosownie do art. 178 Konstytucji RP, wyłącznie Trybunał Konstytucyjny. Do chwili stwierdzenia niezgodności przepisu z Konstytucją istnieje domniemanie jego konstytucyjności i tylko Trybunał Konstytucyjny może to domniemanie obalić. Sądy sprawujące „wymiar sprawiedliwości” zostały wyposażone w instrument kontroli konstytucyjności przepisu, od którego zależy rozstrzygnięcie w danej sprawie – możliwość przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą. Wyrażona w art. 2 Konstytucji RP zasada, że jej przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej, w kontekście wyrażonej w art. 178 ust. 1 Konstytucji RP reguły, że sędziowie podlegają tylko konstytucji i ustawom, oznacza obowiązek sądu weryfikacji ustaw na podstawie których zostały wydane w zakresie ich zgodności z Konstytucją, a w przypadku stwierdzenia ich niezgodności obowiązek wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego.

Według skarżącej powołane przepisy naruszają jej konstytucyjne prawa i wolności, w zakresie, w jakim przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych oraz ich wysokości osobie o której mowa w art. 41 ust. 1 zamykają możliwość wykazania statusu repatrianta przed sądem powszechnym oraz zamykają tej osobie po upływie terminu 12 miesięcy możliwość uzyskania statusu repatrianta w drodze postępowania administracyjnego.

Z konstytucyjnego wzorca art. 67 Konstytucji RP wynika prawo obywatela do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Prawo to, zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP przysługuje na równych zasadach wszystkim obywatelom RP. Uzależnianie w postępowaniu sądowym uznania okresów pracy za granicą przez osobę, która uzyskała obywatelstwo polskie i spełnia merytoryczne warunki uznania za repatrianta (polskie pochodzenie, obywatelstwo posiadanie w dniu

uzyskania zezwolenia na osiedlenie się na terytorium RP obywatelstwa ZSRR lub jednego z państw powstałych po jego rozpadzie) od legitymowania się przez tę osobę decyzją uznającą za repatrianta jest niezgodne z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Stawia bowiem tę osobę w sytuacji mniej korzystnej niż np. osoby które nabyły, obywatelstwo na podstawie art. 109 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 114, poz. 739 ze zm.). Osobom tym, na podstawie samego wjazdu do polski, przysługują wszelkie prawa, jakie przepisy prawa wiążą z uzyskaniem obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji lub uznaniem za repatrianta (por. wyrok NSA z dnia 19 marca 2002 r., V SA 2174/01, ONSA 2003, Nr 2, poz. 72). Wskazane osoby znajdują się również w mniej korzystnej sytuacji w zakresie ustalania świadczenia emerytalnego, niż osoby, które nabyły obywatelstwo w wyniku urodzenia. Zdaniem skarżącej przedstawione rozróżnienie narusza konstytucyjną zasadę równości wobec prawa do zabezpieczenia społecznego, jak również wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP zasadę urzeczywistniania przez Rzeczpospolitą Polską sprawiedliwości społecznej.

Zdaniem skarżącej stanowiąc w art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy emerytalnej o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z art. 41 ust. 1 w związku z art. 16 ust. 4 ustawy o repatriacji, że dla celów ustalenia świadczeń emerytalnych konieczne jest legitymowanie się decyzją o uznaniu za repatrianta, ustawodawca w rzeczywistości przekreślił prezentowaną w uchwale Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 1995 r., W 16/94 ideę jak najpełniejszego przyznawania uprawnień osobom, które tylko z formalnych powodów nie mogły przybyć do RP jako osoby legitymujące się wizą repatrianta (obawa przed prześladowaniem, trudności z uzyskaniem wizy repatriacyjnej w b. ZSRR lub powstałej po jego rozpadzie republice).

W piśmie z dnia 27 sierpnia 2007 r. (data złożenia w biurze podawczym Sądu Apelacyjnego – 28 sierpnia 2008 r.) pełnomocnik skarżącej sprostował oczywistą omyłkę pisarską powstałą w treści pierwszego z podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów. W zgłoszonym zarzucie jest „(...) z art. 42 ust. 1 w zw. z art. 41 ust. 4 (...)”, a powinno być „...z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 41 ust. 4 (...)”. Pełnomocnik wnioskodawczyni podniósł, że omyłkowo wpisał w treść zarzutu nieistniejący art. 42 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z treści

uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika, że zarzut dotyczył m.in. art. 41 ust. 1 tej ustawy.

Pełnomocnik skarżącej sprostował również oczywistą omyłkę popełnioną w drugim zarzucie skargi kasacyjnej. W zgłoszonym zarzucie jest „(...) a w konsekwencji naruszenie przepisu art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...)”, a powinno być „(...) a w konsekwencji naruszenie przepisów art. 174 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...)”. Według pełnomocnika skarżącej z treści samego zarzutu wynika, że skarżąca kwestionowała wadliwe przeliczenie kapitału początkowego, co reguluje przepis art. 174 powołanej ustawy, nie zaś jej art. 25.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Punktem wyjścia rozważenia zagadnienia prawnego wynikającego ze skargi kasacyjnej jest stwierdzenie bezsporności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, a nawet bezsporności zawartej w tym wyroku oceny prawnej w zakresie zastosowanych w wyroku przepisów ustawowych. Skarżący nie kwestionuje tego, że wnioskodawczyni nie została uznana w przewidzianym do tego trybie za repatrianta i że z tego powodu nie spełniła, określonego w art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, warunku potraktowania zatrudnienia za granicą jako okresu składkowego. Z podstaw skargi kasacyjnej i jej wniosków wynika, że skarżący nie kwestionując poprawności subsumcyjnej podstawy prawnej wyroku w zakresie zastosowanego w wyroku porządku normatywnego przepisów ustawowych, zarzucił jego nieodpowiedniość wyłącznie z powodu określonej sprzeczności z Konstytucją. Z tego względu bezpośrednim przedmiotem sprawy w jej zakresie poddanym do rozpatrzenia Sądowi Najwyższemu stała się kwestia niezgodności art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach (w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. repatriacji) z art. 2, art. 32 ust 1 oraz art.. 67 Konstytucji RP – kwestia, którą zajmował się Sąd drugiej instancji nie znajdując podstaw do weryfikacji obowiązujących norm prawa ustawowego.

Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji, jak to przekonująco wskazał Sąd drugiej instancji, uwzględnia ujawnione wcześniej, a wyrażone w szczególności w uchwale Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 1995 r. W 16/94, dążenie do objęcia prerogatywami należnymi repatriantom także tych osób pochodzenia polskiego lub narodowości polskiej, które nie uzyskały statusu repatrianta pomimo powrotu do Ojczyzny gdyż podlegały różnorodnym trudnościom przy korzystaniu z procedury repatriacyjnej, co w przeszłości wiązało się z obawami przed ewentualnymi represjami jakie mogły wiązać się ze zgłoszeniem repatriacji ze Związku Radzieckiego do Polski.

Przepisy ustawy z 9 listopada 2000 r. o repatriacji skierowane są na przyszłość (do sytuacji zaistniałych po wejściu w życie ustawy). Ich celem jest wyrażone w preambule ustawy uznanie: „że powinnością Państwa Polskiego jest umożliwienie repatriacji Polakom, którzy pozostali na Wschodzie, a zwłaszcza w azjatyckiej części byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, i na skutek deportacji, zesłań i innych prześladowań narodowościowych lub politycznych nie mogli w Polsce nigdy się osiedlić”. Repatriantem, według definicji ustawowej (art. 1 ust. 2) jest osoba polskiego pochodzenia, która przybyła do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizej wjazdowej w celu repatriacji z zamiarem osiedlenia się na stałe.

Ustawa ta choć poświęcona sprawom repatriantów, a więc sprawom osób przybyłych do Polski w ramach specjalnej procedury repatriacyjnej, określiła także warunki na których może być uznana za repatrianta „osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy nabyła obywatelstwo polskie na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353)”. W tej regulacji zawartej w art. 41 rozdziału 9 ustawy poświęconej zmianom w przepisach obowiązujących, przepisom przejściowym i końcowym, wyrażona została wspomniana wcześniej potrzeba upodobnienia do repatriantów sytuacji prawnej osób polskiego pochodzenia, które jeszcze przed wejściem w życie ustawy uzyskały obywatelstwo polskie ale poza trybem repatriacji.

Regulacji tej nadano znaczenie wyjątkowe, chodziło o upodobnienie sytuacji prawnej osób nie spełniających cech repatrianta do statusu repatrianta, chodziło o osoby, które już wcześniej nabyły obywatelstwo polski, o objęcie nową regulacją –

przewidzianą w niej ochroną prawną – sytuacji, które nie tylko zaistniały wcześniej, przed wejściem w życie ustawy, ale ponadto ze specjalnych przyczyn nie mieszczących się w definicji repatrianta. W takim systemowym kontekście należy oceniać określony w art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy pierwszy z warunków rozszerzenia ochrony zasadniczo przewidzianej tylko dla repatriantów, mianowicie, że z uprawnienia do uznania za repatrianta może skorzystać osoba, która „złoży w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wniosek o uznanie za repatrianta do wojewody właściwego ze względu na miejsce zamieszkania”.

Powyższy wniosek uznania za repatrianta osoby, która według ustawy repatriantem nie jest, stwarza obowiązujący, ustawowo ukształtowany, stan prawny. Ukształtowanie tej sytuacji prawnej polegającej na umożliwieniu pewnym osobom uzyskania statusu repatrianta tylko w określonym czasie, mieści się w prerogatywach (właściwości) ustawodawcy.

Sąd Najwyższy, podobnie jak Trybunał Konstytucyjny (por. uzasadnienie wyroku z dnia 12 lutego 2008 r. SK 82/06) uważa, że sądy nie powinny wkraczać w domenę ustawodawcy, że weryfikacji sądów nie podlega ocena celowości i trafności rozstrzygnięć parlamentu w zakresie zapewnienia prawa do zabezpieczenia społecznego. W powołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że „Obowiązek wyboru najbardziej trafnych rozstrzygnięć spoczywa na parlamencie, który ponosi odpowiedzialność polityczną za sposób wykorzystywania kompetencji prawotwórczych. Do uprawnień ustawodawcy należy stanowienia prawa odpowiadającego założonym celom politycznym i gospodarczym oraz przyjmowanie takich rozwiązań prawnych, które jego zdaniem będą najlepiej służyły realizacji tych celów”.

Tak art. 41 ust. 1 ustawy o repatriacji jak i zastosowany w zaskarżonym wyroku, art. 16 ust 4 ustawy o repatriacji stanowiący o tym, że decyzja o uznaniu za repatrianta powoduje, że przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych oraz ich wysokości w Rzeczypospolitej Polskiej, okresy zatrudnienia za granicą uwzględnia się jako okresy składkowe, oraz art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, że okresami składkowymi są okresy zatrudnienia za granicą osób, które w tym czasie nie były obywatelami polskimi, jeżeli osoby te powróciły do kraju po dniu 22 lipca

1944 r. i zostały uznane za repatriantów – przyznają szczególne uprawnienia osobom, które zostały uznane za repatriantów.

Jeżeli ktoś, tak jak wnioskodawczyni nie jest repatriantem (nie odpowiada definicji repatrianta) i nie został uznany za repatrianta w specjalnym trybie przewidzianym dla osób polskiego pochodzenia, to nie korzysta z ustawowo określonego przywileju, dlatego, że nie spełnia ustawowo ukształtowanych warunków przywileju.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę potwierdza stanowisko, które Sąd Najwyższy wyraził w uchwale z dnia 9 maja 2007 r. I UZP 1/07, że: Przy ustalaniu prawa do emerytury warunkiem niezbędnym uwzględnienia okresu składkowego wymienionego w art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) jest – po wejściu w życie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.) – przedstawienie przez wnioskodawcę pozytywnej decyzji o uznaniu go za repatrianta w oparciu o art. 16 tej ustawy” (OSNP 2007/21-22/323).

Wskazanym regulacjom ustawowym określającym warunki uznania za repatrianta i określającym uprawnienia przysługujące osobom, które zostały uznane za repatriantów zarzucono w skardze sprzeczność z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 67 Konstytucji w oparciu o przedstawioną w skardze argumentację, która nie jest zasadna.

Skarżąca nie dostrzega wyjątkowego, uprzywilewującego beneficjentów charakteru kwestionowanych w skardze przepisów. Nie może tu wchodzić w rachubę zarzucona w skardze jakaś forma nierówności (dyskryminacji) ani w stosunku do – jak to określała skarżąca obywateli urodzonych w Polsce ani w stosunku do osób, które nabyły obywatelstwo na podstawie art. 109 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach.

Wymaganie spełnienia warunku uznania za repatrianta na podstawie wniosku zgłoszonego w określonym terminie jest warunkiem (przesłanką) szczególnego przywileju polegającego na zaliczeniu, jako okresu składkowego, okresu zatrudnienia za granicą, chociaż zasadą jest, że zatrudnienie za granicą nie stanowiło przesłanki praw emerytalnych i rentowych. Trzeba mieć na uwadze, że

osobie uznanej za repatrianta Rzeczypospolita Polska zapewniła możliwość uzyskania świadczenia ubezpieczeniowego albo jego zwiększenia, ze względu na zatrudnienie za granicą, które nie stanowiło źródła jakichkolwiek przysporzeń na rzecz funduszy ubezpieczeniowych w Polsce. Jest to potraktowanie jako okresów składkowych sytuacji, które z pewnością nie miały „składkowego” znaczenia.

Zupełnie chybione jest porównanie przez skarżącego sytuacji wnioskodawczyni z sytuacją osoby, która nabyła obywatelstwo na podstawie art. 109 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach. O sytuacji relewantnej w tym zakresie można byłoby mówić tylko w odniesieniu do cudzoziemca narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - stosownie do art. 109 § 1 ustawy - w okresie od dnia 1 stycznia 1992 r. do dnia 31 grudnia 1996 r. na podstawie uzyskanego przed przyjazdem zezwolenia na pobyt stały i przebywa w nim nieprzerwanie. Cudzoziemiec z mocy art. 109 ust. 7 ustawy uzyskuje uprawnienia, jakie przepisy prawa wiążą z uzyskaniem obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji lub uznaniem za repatrianta ale dotyczy to cudzoziemca który w okresie do dnia 31 grudnia 1998 r. złożył wniosek o uznanie go za obywatela polskiego i co do którego Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał decyzję o uznaniu go za obywatela polskiego. Nie wiadomo dlaczego skarżący przeciwstawia wnioskodawczyni sytuację prawną cudzoziemca, o którym mowa w art. 109 ust. 7 ustawy o cudzoziemcach, zupełnie pomijając określone w ustawie warunki, które musi taki cudzoziemiec spełnić ażeby uzyskać uprawnienia przysługujące osobie uznanej za repatrianta.

Wobec braku wątpliwości co do zgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę prawną zaskarżonego wyroku niezasadna jest „procesowa” podstawa skargi kasacyjnej jak również zawarty w niej wniosek o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Najwyższy nie stwierdził takiej potrzeby i uznał za prawidłowe w tym zakresie stanowisko Sądu drugiej instancji.

Zaskarżony wyrok dokładnie, co przyznaje skarżąca w skardze kasacyjnej wyraża ustawowe normy prawne. Skoro zaś te normy (przepisy ustawowe) nie budzą wątpliwości co do ich zgodności z Konstytucją, to bezzasadna okazała się także pierwsza z podstaw skargi kasacyjnej.

Bezzasadna skarga podlegała oddaleniu stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/

